

شرکت پویافر آزما

مشخصات فنی دستگاه آزمایش نورنبرگ AE-K89

شامل:

- ✓ دارای یک نقاله جهت تعیین زاویه بروستر
- ✓ دارای یک پلاریزور جانبی جهت تعیین زاویه ای که اشعه اشعه انعکاسی پلاریزه خواهد شد
- ✓ تعادل بالا بدلیل قطر زیاد دستگاه
- ✓ دارای محفظه حاوی تیغه های اپتیکی موازی متعدد برای بررسی بهتر و دقیق تر شکست و انعکاس نوری متوالی

محدوده های آزمایش:

پلاریزاسیون نور سفید

می دانیم که نور سفید پلاریزه نیست و یا اصطلاحاً ناقطبیده است و یا دارای پلاریزه‌ی رندوم یا تصادفی است. دلیل آنست که فیلمان حرارتی یک لامپ با عبور جریان الکتریکی گرم شده، در اثر گرمای پایین از خود امواج رادیویی تحت تابش جسم سیاه ساطع می‌کند. هر چه لامپ گرمتر می‌شود، انرژی الکتریکی بیشتری گرفته و معادل آن RI^2 صرف می‌کند.

پس از امواج رادیویی، امواج ماکروویو، مادون قرمز و نور سفید گسیل می‌دهد و حتی اگر دما بسیار زیاد شود، اشعه ی x و ماورای بنفش را نیز ساطع خواهد نمود. یک لامپ حرارتی می‌تواند فوتونهایی در تمام رنگ ها گسیل کند. اتمها بدلیل انرژی گرمایی فیلمان حرارتی برانگیخته و به تراز بالاتر می‌روند. اگر گرما زیاد نباشد برانگیختگی اتمها در ترازهای پایین رخ می‌دهد و این اختلاف انرژی در برگشت به حالت پایه با نور ظاهر می‌شود. هر چه دما بالاتر می‌رود، اختلاف انرژی برانگیختگی بیشتر شده و فرکانس بالاتر و در نتیجه نور مرئی تری آزاد می‌شود.

اتم برانگیخته در برگشت به حالت پایه یک قطار موج ساطع می‌کند. زمانیکه اتمها برانگیخته می‌شوند، فرض می‌کنیم که همگی قطارهای موجی تولید می‌کنند که راستای میدان الکتریکی آنها با هم برابر نیست. در این حالت نور تنها در مدت 10^{-8} ثانیه (صد میلیونیم ثانیه) پلاریزه است. اما در برانگیختگی بعدی دلیلی جهت برابری پلاریزاسیونها وجود ندارد زیرا برانگیختگی هر اتم تنها 10^{-8} یا 10^{-9} ثانیه طول می‌کشد. پس نور سفید ناقطبیده بوده و دارای پلاریزاسیونی رندوم با جهت های پیش

بینی نشده است و تنها در زمان بسیار کوتاه 10^{-8} ثانیه می‌توانیم نور طبیعی را قطبیده فرض کنیم.

پلاریزاسیون نور تکفام

از آنجایی که گستردگی نور تکفام از $-\infty$ تا $+\infty$ می‌باشد، باید در تمام فاصله‌های زمانی رابطه‌ی فازی بین قسمت‌های مختلف موج (بدلیل تکفام بودن) حفظ شود. در اثر تجزیه‌ی نور به دو راستای عمود بر هم در صفحه عمود بر راستای انتشار، رابطه فازی میان این دو مؤلفه (موجهای تجزیه شده) پس از گذشت زمان نسبت به هم حفظ شود و از آنجاییکه قطبیدگی تنها به فاز وابسته است، اختلاف فاز بین دو موج تجزیه شده در دو راستای عمود بر هم است که پلاریزاسیون و انواع آن را مشخص می‌کند.

از این امر که اختلاف فاز همواره مقدار ثابتی می‌ماند، نتیجه می‌گیریم که نور تکفام حتماً دارای پلاریزه معینی است.

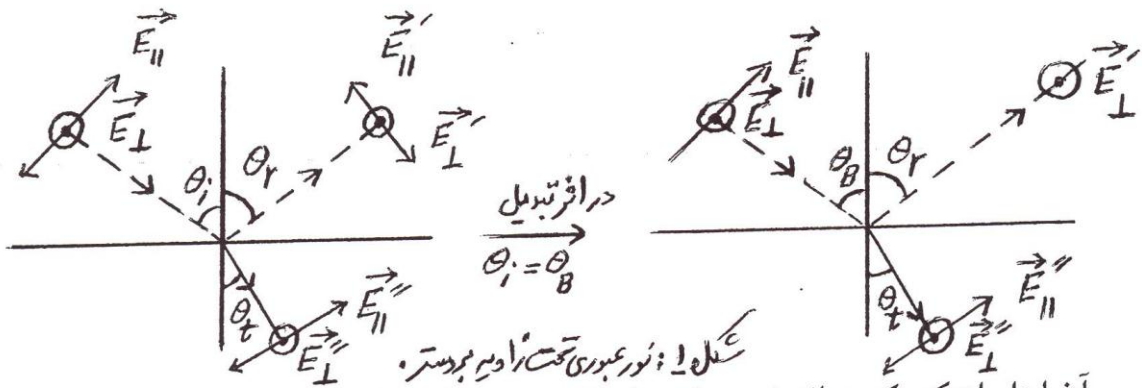
زاویه‌ی بروستر

پلاریزاسیون نور عبارت است از مکان هندسی نقاطی که رأس میدان الکتریکی در اثر گذشت زمان ایجاد می‌کند.

زاویه‌ی بروستر یا زاویه‌ی پلاریزاسیون، زاویه‌ی تابش است که در آن $t_g \theta_B$ برابر $\frac{nt}{ni}$ می‌شود. (ni) ضریب شکست محیط تابش و nt ، ضریب شکست محیط عبور).

از آنجاییکه میدان الکتریکی یک مؤلفه در صفحه‌ی تابش و یک مؤلفه عمود بر صفحه تابش دارد. در پلاریزاسیون تحت زاویه‌ی بروستر مؤلفه‌ی عمود بدون تغییر می‌ماند اما مؤلفه‌ی میدان الکتریکی موازی با صفحه تابش صفر می‌شود. پس نور فرودی در اثر زاویه‌ی بروستر یک نور پلاریزه‌ی خطی است.

نتیجه گرفته می شود که زاویه ی بروستر، زاویه ای است که نور بازتابی تحت آن زاویه پلاریزه خطی بوده و راستای پلاریزاسیون عمود بر صفحه ی تابش می باشد.

آن ابزار اپتیکی که بتواند نور سفید را پلاریزه ی خطی نماید قطبش گر، پلاریزور و یا قطبی ساز می نامند و محور عبور پلاریزید که همان راستایی است که نور در آن جهت پلاریزه می شود، محور تراگسیل پلاریزید یا راستای پلاریزاسیون می گویند.

میدانیم که ضرایب فرنل از این قرارند:

$$r_{||} = \frac{n + \cos\theta_i - n \cos\theta_t}{n \cos\theta_i + n \cos\theta_t} = \frac{\tan(\theta_i - \theta_t)}{\tan(\theta_i + \theta_t)}$$

$$t_{||} = \frac{2n \cos\theta_i}{n \cos\theta_i + n \cos\theta_t} = \frac{2 \sin\theta_t \cos\theta_i}{\sin(\theta_i + \theta_t) \cos(\theta_i + \theta_t)}$$

$$r_{\perp} = \frac{n \cos\theta_i - n \cos\theta_t}{n \cos\theta_i + n \cos\theta_t} = \frac{-\sin(\theta_i - \theta_t)}{\sin(\theta_i + \theta_t)}$$

$$t_{\perp} = \frac{2n \cos\theta_i}{n \cos\theta_i + n \cos\theta_t} = \frac{2 \sin\theta_t \cos\theta_i}{\sin(\theta_i + \theta_t)}$$

اگر $\theta_i + \theta_t = \frac{\pi}{2}$ باشد، $r_{||}$ صفر می شود و فرمول معروف زاویه ی بروستر

حاصل می شود: $\tan\theta_B = \frac{nt}{ni}$ و از آنجا که $r_{||}$ صفر است، میدان الکتریکی پرتوی

بازتابیده همانطور که در شکل نیز دیده می شود، تنها شامل مؤلفه ی عمود بر صفحه ی

تابش است یعنی $E'_{\perp}$.

به این ترتیب دیده می شود که چگونه پرتوی بازتابیده، پلاریزه خطی است. طبق

قانون اسنل دکارت داریم:

$$n \sin\theta_i = n_r \sin\theta_r$$

چون محیط تابش هوا است، $n_i=1$ در نتیجه داریم:

$$\sin \theta_i = n_r \sin\left(\frac{\pi}{2} - \theta_i\right)$$

$$\sin \theta_i = n \cos \theta_i \Rightarrow \tan \theta_i = n$$

در حالیکه n ضریب شکست شیشه بوده و برابر $1/5$ است، زاویه ی تابش برای آنکه قطبش صورت بگیرد 57 درجه حاصل می شود.

آزمون تحویل دهی:

چراغ سفید را روشن کنید. برای آنکه نور تحت زاویه ی برونتر از لامپ به شیشه بتابد و توسط شیشه پلاریزه ی خطی شود لازم است که شیشه را به نحوی تنظیم کنید که مولفه ای از میدان الکترومغناطیسی نور را حذف نماید و لامپ نور سفید تاریک دیده شود.

بدین منظور از اساس قرار گیری دو پلاریزور روی یکدیگر استفاده می کنیم. دو پلاریزور اگر راستای محور تراگسیل هم جهت با هم داشته باشند تصویری روشن و در غیر آن صورت تصویری عمود میدهند. در این شرایط اولین پلاریزور که مقابل ماست، نور را پلاریزه کرده و پلاریزور نامیده می شود و دومی که مولفه ای از میدان الکتریکی را حذف می کند و تصویر را تاریک می نماید، آنالیزور است.

شرایط مذکور در دستگاه نورنبرگ به این صورت است که با اعمال تغییرات، شیشه M پلاریزور و آینه ی M' آنالیزور می باشند. بدین ترتیب که نور سفید در ابتدا دارای پلاریزه ی رندوم است، توسط آینه ی M پلاریزه ی خطی می شود و تنها اجازتهای بازتاب به یک مولفه از میدان الکترومغناطیسی نور ورودی می دهد. این مولفه ی پلاریزه

به آینه‌ی M' می‌رسد و آینه‌ی M' بصورت آنالیزور عمل کرده، آن تک مولفه از میدان را نیز حذف می‌نماید.

زاویه‌ی بروستر را در عمل به این طریق تنظیم کنید:

بجای آینه‌ی M' ، پلاروید را قرار دهید. در این حالت (قبل از هر تنظیمی و بصورت کاملاً اتفاقی)، تصویر چراغ از بالای پلاروید دیده می‌شود. حال می‌خواهیم بگونه‌ای عمل کنیم که تصویر لامپ تاریک دیده شود. به دنبال چرخش شیشه‌ی M و پلاروید، هر زمان که تصویر لامپ تاریک شد، مطمئن می‌شویم که نور تحت زاویه‌ی بروستر به شیشه خورده و شیشه آن را پلاریزه نموده و پلاروید نیز بعنوان آنالیزور آن را خاموش نموده است.

همانطور که گفته شد برای ایجاد تصویر تاریک باید پلاروید و شیشه را بچرخانید. در اثر چرخاندن شیشه، زاویه‌ی تابش تغییر می‌کند و چرخاندن پلاروید نیز نور لامپ را تاریک می‌نماید. بدین صورت که نور ابتدا توسط شیشه پلاریزه شده و پس از بازتاب تنها یک مؤلفه از میدان را باقی گذاشته است. سپس با چرخاندن، پلاروید را بگونه‌ای تنظیم نمایید که راستای محور تراگسیل پلاروید بر راستای میدان الکتریکی بازتابی فرودی عمود شود، در اینصورت است که لامپ، تاریک دیده می‌شود. از این پس مطمئن هستیم که نور توسط آینه‌ی اول و شیشه‌ی M ، تحت زاویه بروستر پلاریزه شده است و دیگر تا انتهای آزمایش زاویه تابش را تغییر نمی‌دهیم.

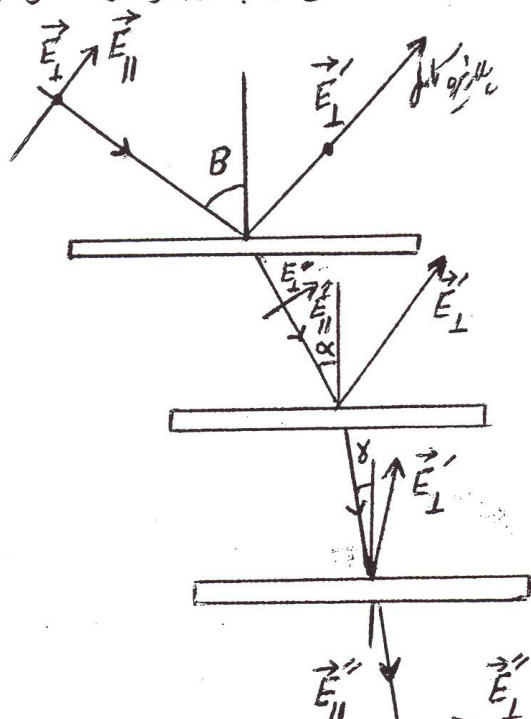
حال پلاروید را بردارید و بجای آن آینه‌ی M' را در روزنه قرار دهید. باید توجه شود که زاویه‌ی تابش تغییر نکند. در این مرحله نیز در تمامی مواضع لامپ روشن دیده می‌شود و تنها در یک حالت خاص، لامپ تاریک می‌شود. این حالت تنها با چرخاندن آینه‌ی M' در ۲ راستای افقی و عمودی حاصل می‌شود. به این صورت که در اثر چرخش آینه‌ی M' حول محور افقی (چرخش عمودی)، پرتو با آینه‌ی M' زاویه بروستر می‌سازد که الزاماً با زاویه‌ی بروستر M یکسان نیست. در مرحله بعد با چرخش حول محور قائم (چرخش افقی) در یک حالت بخصوص صفحه‌ی تابش آینه

M' بر صفحه تابش آینه ی M عمود می شود و آن تک مؤلفه ی میدان که بر صفحه ی تابش آینه ی M عمود بوده است، در صفحه ی تابش آینه ی M' قرار می گیرد و چون در ابتدا میدان به گونه ای تنظیم شده است که تحت زاویه ی بروستر تابیده شده است، تمامی میدان از آینه، که در نقش یک پلاروید عمل می کند، عبور می یابد و نهایتاً میدان بازتابی نخواهیم داشت و در نتیجه لامپ تاریک دیده می شود.

با قرار دادن پلاریزور در روزنه ی میانی، مؤلفه ی میدان عمود بر صفحه ی تابش شیشه M را بر صفحه تابش آینه ی M' عمود کنید و نتیجه ی حاصل که روشن شدن مجدد لامپ است را از آینه ی M' مشاهده کنید.

حال آینه ی M' را بردارید و به جای آن دسته شیشه ای را قرار دهید که مشابه آینه M' قابلیت چرخش حول محور افقی و قائم را دارد. اگر زاویه تابش به دسته شیشه برابر با زاویه بروستر باشد، بازتاب نداریم و نور دیده نمی شود. اما اگر صفحه تابش دسته شیشه را بچرخانیم، بگونه ای که دیگر بر صفحه تابش شیشه M عمود نباشد، نور لامپ سفید دیده می شود.

لازم به ذکر است که تقویت درجه پلاریزاسیون نور عبوری از خواص دسته شیشه است، زیرا دسته شیشه درجه پلاریزاسیون نور عبوری را تقویت می نماید. مطابق شکل در صد مؤلفه های عبوری پیاپی کاهش یافته و درصد کمی از پلاریزه را خواهیم داشت.

شکل ۱: شیبای عبوری نور از دسته شیشه موازی:

نگهداري و تعمير:

۱. دستگاه در معرض تغييرات دمائي شديد قرار نگیرد.
۲. دستگاه را در محل هاي با رطوبت بالا و داراي گازهاي خورنده قرار ندهيد.
۳. براي جابجا کردن دستگاه نخ و وزنه ها را از دستگاه جدا نموده و پس از ثابت شدن جاي دستگاه مجدد نصب نماييد.

شرایط گارانتی و خدمات پس از فروش:

خدمات ضمانت (گارانتی) شامل تعمير يا سرويس دستگاه و ارائه خدمات رایگان جهت تعویض قطعات و دستمزد تعمير بمدت یک سال میباشد، و خدمات پس از فروش بمدت ۱۰ سال در قبال پرداخت هزینه ها می باشد.

ولی ضمانتنامه در شرایط ذیل قابل اجرا نیست:

۱. صدمات و ضایعات ناشي از ضربه، سقوط، حمل و نقل، تماس یا نفوذ آب و موادشیمیایی، آتش یا حرارت زیاد، گرد و غبار شديد، نوسانات برق، رعد و برق و حوادث طبیعی
۲. استفاده غلط از دستگاه یا مواردی خارج از سازگاری و استانداردهای تعیین شده برای دستگاه یا عمل نکردن به دستورالعملهای ذکر شده در دفترچه راهنمای دستگاه.
۳. صدمات و خرابی های ناشي از اتصال غلط یا ارتباط دستگاه با سایر دستگاهها، تجهیزات و لوازم جانبی غیر سازگار یا معیوب
۴. دستگاههایی که دستکاری شده یا توسط اشخاصی بجز نمایندگان شرکت پویا فرآزما تعمير شود.

شرایط محیطی نصب و راه اندازی به شرح ذیل می باشد:

- ۱- محدوده دمائي بين ۵۵ تا ۰ درجه سانتیگراد
- ۲- محدوده رطوبتي قابل تحمل براي دستگاه ۵۵% - ۱۰%

شرایط کالیبراسیون:

دستگاه نیاز به کالیبراسیون ندارد.

از تراز بودن دستگاه اطمینان حاصل نماييد.

آزمایش در محل تاریخ انجام شود.

جدول زمانبندی:

۴	۳	۲	۱	زمان موضوع
۵ روز				تدارکات و خرید قطعات
۸ روز				ساخت و مونتاژ دستگاه
۱ روز				کالیبراسیون و کنترل کیفی
۱۴ روز				تحويل دستگاه ها

